

הוכן עי"י כולל עיון הדף

1 ת. ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא קמא דף מג.

גבו קרקע או מעות בחוב אביהן, האם בכור נוטל בזה פי שנים?

גבו מעות	גבו קרקע		
אינו נוטל	נוטל	לרבה	לבני מערבא
נוטל	אינו נוטל	לרב נחמן	אליבא דרבנן
נוטל	נוטל	לרבי ¹	

האם בעל נוטל בנכסי אשתו (או בכור בנכסי אביו) בראוי כבמוחזק באופנים דלהלן? [רש"י].

נזק וצער שהכו את אשתו	בכופר		
אינו נוטל	אינו נוטל	לרבנן	
נוטל ³	אינו נוטל ²	לרבי	

מה הדין שור שהמית לבן חורין שלא בכוונה? [תוד"ה אמר].

אליבא דר' אליעזר ⁴	אליבא דר' עקיבא		
חייב כופר	פטור מכופר ⁵ אבל חייב דמים ⁶	לרבה	
חייב כופר	חייב כופר	לאביי	

¹ נחלקו רבי ורבנן גבי בכור האם נוטל בשבח ששבחו נכסים אחר מיתת אביהן, דרבי ס"ל שכן נוטל (ובשטר שיש בו רבית - כגון רבית מעכו"ם) ג"כ הוא נוטל פי שנים. ורבנן חולקים וסוברים שאינו נוטל פי שנים ברבית, כיון שאין בכור נוטל בראוי דהיינו בשבח נכסים, אבל נחלקו לשיטתם רבה ורב נחמן בגבו קרקע או גבו מעות - האם חשוב כגבוי דמי מחיים.

² ולכך אף בברייתא זו דאוקמינן לה כרבי, ברישא גבי כופר אמרינן שאין הבעל יורש כופר אשתו דכיון שמשתלם לאחר מיתה הוי ראוי. ובזה גם רבי מודה, דדוקא בשבח הבא מנכסים ממילא אמר רבי דשקלי, אבל כופר שאין בו שום חיוב מחיים דגזה"כ שהחויב מתחיל רק אחר מיתה (אפי' כשאמדו אותו כבר למיתה קודם), הוא מודה שלא נוטלים.

³ ולכן הוצרכו רבה ורב נחמן להעמיד דוקא בגרושה, ולא לרבה כגו שגבו מעות ולרב נחמן שגבו קרקע, כי הברייתא היא אליבא דרבי דס"ל שהיה הבעל נוטל הנזק וצער שלה דהוי שבח, ואם בכל אופן כתוב בברייתא שלא גובה, ש"מ שמיירי בגרושה.

⁴ היינו ר"ע ור"א שנחלקו לעיל (דף מא:): גבי תם שלא בכוונה האם צריך ריבוי שפטור מחצי כופר, דר' אליעזר ס"ל שצריך והיינו ששור שלא בכוונה ג"כ אפשר לחייב אותו - ובמועד אה"נ דחייב כופר, ואילו ר"ע ס"ל שפטור.

⁵ דדריש מדכתיב (שמות כא: כט-ל) "השור יסקל וגם בעליו יומת" - אם כופר יושת עליו" כל זמן שהשור בסקילה בעלים משלמים כופר אין השור בסקילה אין בעלים משלמים כופר. והנה דרשא זו שייכת דוקא אליבא דר"ע דס"ל שאם פטור מסקילה הוא סבה לפטור מכופר. אולם אליבא דר' אליעזר דלעיל דס"ל שגם כשפטור ממיתה חייב כופר ה"ה כאן.

⁶ דהיינו כמה ששוה האדם שמת. ולמ"ד כופרא דמי מזיק, א"כ יש חילוק בין כופר לבין דמים, דכופר הוא דמי מזיק, ודמים הוא דמי ניזק. ולמ"ד כופרא דמי ניזק, כתבו התוס' (בד"ה מאי), שיש נפ"מ שחייב דמים אפי' בכה"ג שאין כופר כגון שמת המזיק, דכיון שכופרא כפרה אינו שייך גבי מת - דאין כפרה לאחר מיתה.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

2

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

בבא קמא דף מג:

לרבה מה החילוק בתשלום דמים בהרג השור שלא בכוונה, בין היכא שהרג בן חורין להרג עבד?

כשהוא ע"פ הודאת הבעלים	כשהעידו עדים ¹	
חייב	חייב	בהרג בן חורין
פטור ²	חייב	בהרג עבד

שור שהמית שלא בכוונה האם יש כופר?

בעבד	בבן חורין	
פטור	פטור	לרבה (לעיל עמוד א')
חייב	חייב	לרב דימי אמר ר' יוחנן ³
פטור	חייב	ולריש לקיש ⁴

¹ דאף שתשלום כופר אין כשנגח השור שלא בכוונה כיון שאין השור בסקילה, מ"מ תשלום דמים יש.

² פי', היכא שבן חורין היה חייב כופר כגון בהעדאת עדים בכוונה, מחייבים דמים אפי' כשאין עדם כלל שאינו בר כופר, דאין ההודאה שלו סבה לפטור אילו היה כאן כופר - כיון שכופרא הוא ממון ולא קנס. אולם בשלשים של עבד שהוא קנס, שאפי' בכה"ג שהיה שייך הקנס כגון שהיה בכוונה ג"כ היה פטור כיון שבהודאת עצמו פטור מקנס, גם דמים לא משלם.

³ הוא דורש את תיבת "אם" הכתובה ב"אם כופר", וכן ב"אם עבד" לרבות שלא בכוונה כמו כוונה לחייב.

⁴ הוא דורש "אם" הכתוב ב"אם כופר" לרבות תשלומי כופר אפי' שלא בכוונה, ומשום שכתוב במקום תשלומין, וכדכתיב (שמות כא: ל) "אם כופר יושת עליו ונתן פדיון נפשו". אולם "אם" הכתוב אצל "אם עבד", אינו כתוב במקום תשלומין, אלא מדבר על עצם הענין של הנגיחה וכדכתיב (שם: לב) "אם עבד יגח השור או אמה" שמדבר על עצם הנגיחה ורק אח"כ כתוב "כסף שלשים שקלים".